

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZET- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

OKTATÁSELMÉLET DOKTORI PROGRAM

PINTÉR TÜNDE KORNÉLIA

**AZ ISKOLAI ÉS ISKOLÁN KÍVÜLI ZENEI NEVELÉS
EGYÉNI, CSALÁDI ÉS TÁRSADALMI MEGÍTÉLÉSE
ÁLTALÁNOS ISKOLÁS ÉS GIMNÁZIUMI TANULÓK,
SZÜLŐK ÉS TANÁROK KÖRÉBEN**

PhD értekezés tézisei

Témavezető:

Dr. Csíkos Csaba, D.Sc.

egyetemi tanár

Szeged, 2021

BEVEZETÉS

Az elmúlt évtizedekben a zenepedagógusok egyre nagyobb figyelmet szenteltek a zeneoktatás helyzetének tanulmányozására, amely során kimutatták, hogy az ének-zene az egyik legkevésbé kedvelt iskolai tantárgy (Csíkos, 2012). A kutatók az ének-zene alacsony megítélésének okát többek között az alacsony színvonalú tanárképzéssel (Gönczy, 2009; Szabó, 1996), a zenei élmények hiányával (Dohány, 2009), valamint az elavult zenei tananyaggal magyarázták (L. Nagy, 2002). Mindeközben, a gazdasági fellendülés hatására egyre csökken az ének-zene tagozatos osztályokba jelentkező tanulók száma, akik a zene helyett az idegen nyelv és/vagy az informatika iránt érdeklődnek. Az énektanárok a zeneoktatás egyik legsúlyosabb problémájának a rendelkezésre álló időkeret és a tananyag közötti aránytalanságot nevezték meg (Dohány, 2014; L. Nagy, 2003; Pintér, 2020). Jelen tanulmány célja, hogy feltárja mivel magyarázható az iskolai zeneoktatás negatív megítélése a tanulók körében, miközben a zene a meghatározó szerepet tölt be a tanulók mindennapjaiban.

ELMÉLETI HÁTTER

Az előzetes kutatások azt igazolták, hogy a tanulók iskolai ének-zenéhez fűződő hozzáállását számos tényező befolyásolja (Pintér, 2016). A nemzetközi vizsgálatok egy része a zene iskolai és iskolán kívüli megítélésének együttes feltérképezésére koncentrált (Crowther & Durkin, 1980; Lamont, Hargreaves, Marshall, & Tarrant, 2003; North et al., 2000). Ugyanakkor némely tanulmány a zenetanulás egy-egy részterülete mentén kívánja feltárni a tanulók attitűdjét, mint például ének-zene mint iskolai tantárgy (McPherson & O'Neill, 2010; Ross, 1995), az éneklés (Mizener, 1993; Lucas, 2011; Pintér, 2017), a hangszerjáték (Abeles & Porter, 1978; Delzell & Leppla, 1992), a tanulók énekórai tevékenységei (Bowles, 1998; Stavrou, 2006) és a zenei stílusok iránti preferenciája (Law & Ho, 2015), illetve a diákok zenei önbecsülésének és motivációjának vizsgálata szempontjából (Austin, 1990; McPherson & O'Neill, 2010).

A korábbi kutatások eredményei rámutattak arra, hogy a tanulók valamennyi iskolai tantárgyhoz (köztük az ének-zenéhez) fűződő attitűdje az *életkor előrehaladtával* fokozatosan csökken, különösen a fiúk körében (Broquist, 1961, Nolin, 1973). Crowther and Durkin (1982) rávilágítottak arra, hogy a fiúk ének-zenéhez fűződő negatív attitűdje már az általános iskola második és harmadik évfolyamaiban is megjelenik, s további csökkenő tendenciát mutat a negyedik és ötödik osztályokban. Ross (1995) úgy véli, hogy az iskolai zeneoktatás negatív megítélését a nem megfelelő tanárképzés és az elavult, sok esetben kifogásolható zenei tanterv okozza.

A hazai kutatások eredményei számos esetben alátámasztják a nemzetközi vizsgálatok kimutatásait. Csíkos Csaba (2012) kutatásában 570 hetedik osztályos tanuló tantárgyakhoz fűződő attitűdjét vizsgálta nyílt végű kikérdezés alkalmazásával. Az eredmények azt mutatták, hogy az ének a *második legkevésbé kedvelt tantárgy* a földrajz után. A tanulmányok alapján kirajzolódik, hogy a tanulók előzetes zenei tapasztalatai jelentősen meghatározzák a zenetanuláshoz való viszonyukat.

A Nemzeti alaptanterv (2012, 2020) zenei nevelést érintő célkitűzései kiemelt szerepet tulajdonítanak a zenei képességek és készségek, valamint a zenei ismeretanyag élményszerű

tolmácsolására és átadására. Azonban az előzetes kutatások a *zenei élmények hiányára* mutatnak rá, miszerint, az énekórákon a zenei élményeket több esetben az unalom, az apátia, a stressz és a szorongás váltja fel (Janurik, 2007, 2008, 2009), míg a zenei élmények kevésbé részei az óráknak (Dohány, 2009, 2014).

A korábbi kutatások kimutatták, hogy a tanulók *zenei tevékenységekhez* fűződő attitűdje – az ének-zene tantárgyhoz hasonlóan – életkor előrehaladtával fokozatosan csökken. A nemzetközi vizsgálatokban a tanulók az iskolai ének-zeneórák legnépszerűbb tevékenységének a hangszerjátékot nevezték meg, míg az elméleti ismeretek – köztük a zeneirodalom, avagy zenetörténet – tanulását tekintették az órák legkevésbé élményszerűbb részének. Ugyanakkor a zenei írás-olvasás elsajátítása és gyakorlata is hasonló negatív érzelmeket váltott ki a tanulók többségében (Bowles, 1998; Broquist, 1961; Nolin, 1973).

A magyar zeneoktatás középpontjában az *éneklés* áll, amely a magyar népdalokon és a klasszikus zenei szemelvényeken keresztül valósul meg. Az előzetes vizsgálatok kimutatták, hogy az egyén énekléshez fűződő attitűdjét számos tényező befolyásolja, mint például a tanulók *zenei önbecsülése és énképe* (Austin, 1990; Demorest, Kelley, & Pfordrester, 2017), a nemi sztereotípiák (Bennetts, 2013), az iskola típusa és orientáltsága, a család zenei környezete, illetve a kortársak és az énektanárok személye.

Austin (1990) úgy véli, a diákok attitűdjét alapvetően meghatározza az önmagukról alkotott nézeteik. Amennyiben a tanulók úgy érzik, hogy társaik bizonyos területeken jobban teljesítenek, nagyobb valószínűséggel választanak egy másik tantárgyat vagy tevékenységet, amelyben az ő teljesítményük emelkedik ki a többiekétől. A kutatók a fiúk énekléshez fűződő negatív attitűdjét többek között a nemi sztereotípiákkal hozták összefüggésbe, miszerint a fiúk társaik körében több esetben ki vannak téve a megbélyegzés (pl. „melegnek” vagy „homoszexuálisnak” való beállítás és megszégyenítés) és az adott csoportból való kirekesztés veszélyeinek (Bennetts, 2013; Harrison, 2007). North és munkatársai (2000) kimutatták, hogy a fiúk jobban aggódnak saját imázsuk és szexuális beállítottságuk miatt, mint a lányok.

Mindemellett, az előzetes kutatások eredményei azt igazolták, hogy a tanulók az énekzenét *kevésbé tekintik hasznos és fontos tevékenységnek* a többi iskolai tantárgyhoz képest, ugyanakkor az életkor előrehaladtával a zenetanulást egyre nehezebbnek találják (McPherson & O'Neill, 2010). További tanulmányok felhívták a figyelmet arra, hogy a *zenei tanterv* kevésbé illeszkedik a tanulók elvárásaihoz (North, Hargreaves, & North, 2000; Stavrou, 2006). Napjainkban, a diákok többsége fokozott érdeklődést tanúsít a *könnyűzene* tanulása iránt, melyet az iskolai ének-zeneórák tevékenységei között képzelnek el (Stavrou, 2006). A könnyűzene egyre több országban szerves részét képezi a zenei tantervnek (Law & Ho, 2015). Magyarországon a zenei tananyag alapvetően a népzene és a klasszikus zenei szemelvények megismertetésére koncentrál, míg a könnyűzene tanulása mindössze az általános iskola felső tagozatán (7–8. évfolyamokon) és a középiskolában kap szerepet.

A KUTATÁS CÉLJA ÉS RELEVANCIÁJA – KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÉS HIPOTÉZISEK

Hazánkban számos tanulmány igyekezett feltárni a zenei nevelés megítélését a tanulók körében (Dohány, 2009, 2014; Janurik, 2007, 2008, 2009), azonban csekély számú kutatás irányult a tanulók negatív zenei attitűdjéért felelős tényezők meghatározására, a zene és nem zenetagozatos osztályokba járó tanulók attitűdjének összehasonlítására, mint ahogyan a diákok iskolán kívüli zenehallgatási szokásaik részletes feltérképezésére. Az eredmények azt igazolták, hogy a diákok zenetanuláshoz való hozzáállását számos tényező meghatározza, ennek következtében a zenei nevelés helyzetének megállapításához a zene iskolai és iskolán kívüli megítélésének együttes vizsgálata szükséges.

Jelen empirikus kutatás az iskolai és iskolán kívüli zene megítélésének vizsgálatára, valamint a közöttük lévő „szakadék” megértésére koncentrálna (Green, 2006; North et al., 2000). Célunk között szerepel a tanulók iskolai zenéhez fűződő negatív attitűdjének kiváltó okok feltárása, valamint a zene társadalomban betöltött szerepének és helyének vizsgálata a tagozat és az évfolyam alapján. A kutatás fő kérdései a következők voltak:

1. Milyen a zene megítélése a zenetagozatos és nem zenetagozatos tanulók és szülei, valamint az ének-zenét tanító pedagógusok körében?
2. Milyen az ének-zene megítélése a tantárgyak rendszerében?
3. Mely tényezők felelősek a tanulók ének-zenéhez fűződő negatív attitűdjéért?
4. Milyen zenei tevékenységek iránt érdeklődnek a tanulók?
5. Milyen a zene megítélése a tanulók körében iskolán kívül?
6. Miért hallgatnak zenét a tanulók szabadidejükben?

A kutatás legfőbb hipotézisei a következők:

Feltételeztük, hogy az ének-zene alacsony presztízsnak örvend a tanulók, a szülők és az énektanárok körében. Továbbá feltételeztük, hogy a tanulók és a szülők fokozottabban érdeklődnek az érettségi tantárgyak iránt, mint a képzéstantárgyak iránt. Feltételeztük, hogy azok a tanulók, akik magasabb óraszámot tanulják az ének-zenét pozitívabban viszonyulnak a zenetanuláshoz, mint azok a tanulók, akik az éneket heti 1-2 órában tanulják. Feltételeztük, hogy a zene kiemelt szerepet játszik a tanulók mindennapjaiban az iskolai zenetanulás negatív megítélése ellenére. Végül, feltételeztük, hogy a tanulók zenehallgatási szándéka mögött számos tényező áll, mint például a hangulatszabályozás, az időeltöltés, az érzelmek kifejezése, illetve a szociális interakció kialakítása, stb. (Lonsdale & North, 2011; North et al., 2004; Sloboda et al., 2001; Sun & Lull, 1986).

MÓDSZEREK

A minta

Nagymintás mérésünket egy 500 (1-8. évfolyamos) általános iskolás tanuló körében végzett pilot mérés előzte meg. A tagozatok tekintetében a kutatásban részt vevő tanulók 28,6%-a informatika (N=143), 33,8%-a (N=169) idegen nyelv, míg 37,6%-a (N=188) ének tagozatos

osztályba járt. A nemek szerint 218 (43,6%) fiú, 282 (56,4%) lány vett részt a kutatásban (Pintér, 2017, 2018).

A pilot mérés nyílt kérdéseiből származó tanulói válaszok alapján készítettük el a nagymintás mérésünk két fő tesztjét: az *Ének-Zenei Attitűd Teszt* és az *Énekórai Tevékenységek iránti Preferenciákat Felmérő Tesztet*. A nagymintás felmérést egy második (kisebb) pilot mérés követte 2017 ősszel a mérészköz tesztelése érdekében, melyet egy dél-magyarországi megyei jogú városban működő általános iskolában végeztünk el 98 (5-8. évfolyamos) többségi iskolába járó tanuló (52 fiú, 46 lány) körében. A teszt jóságmutatói a következők voltak: Ének-zene Attitűd Teszt esetén Cronbach Alpha=0,82; az Énekórai tevékenységek iránti preferenciákat felmérő teszt tekintetében Cronbach Alpha=0,84. A második pilot mérés kiértékelését és tesztelését követően állítottuk össze a nagymintás mérés végleges mérőeszközét. A kutatást a tanulók mellett a tanulók szüleine/gondviselőire, illetve az énekzenét tanító tanárok megkérdezésére is kiterjesztettük.

A nagymintás vizsgálatunkban összesen 6 általános iskola és 5 gimnázium tanulói (N=1550, 1–10. osztályig), a megkérdezett tanulók szülei (N=1550), valamint a kiválasztott iskolák ének-zene tantárgyat tanító pedagógusai (N=15), azaz 3 nevelőtanár, 6 ének-zene szakos általános iskolai tanár és 6 ének-zene szakos gimnáziumi énektanár vett részt. Ennek megfelelően a teljes minta 3150 főt foglal magába.

1. táblázat. A tanulók eloszlása évfolyam és tagozat alapján

Évfolyam	Zenetagozat N	Nem zenetagozat N	Összesen N
1.	79	81	160
2.	92	88	180
3.	84	84	168
4.	90	102	192
5.	109	69	178
6.	71	66	137
7.	70	71	141
8.	62	80	142
9.	47	78	125
10.	57	70	127
Összesen	761	789	1550

Mérőeszköz

A tanulók megkérdezése mind a pilot, mind a nagymintás mérés során kérdőíves módszer segítségével (zárt és nyílt kérdések alkalmazásával) történt, elősegítve a kutatás mérőeszközének kialakítását és tesztelését (Pintér, 2018). Az adatok elemzését követően készült el a kutatás végleges mérőeszköze. Tekintettel a mintában szereplő tanulók eltérő életkorára a tanulók körében kétféle kérdőívet alkalmaztunk az 1–3. évfolyam és 4–10. évfolyam között.

Az 1–3. évfolyamokban tanuló diákok tantárgyakhoz fűződő attitűdjét vizsgáltuk meg, amely során az éneket a magyar, a matematika, a rajz és a testnevelés tantárgyak kedveltségével hasonlítottuk össze. A kérdőív második felében általánosságban tudakozódtunk a tanulók

jelenlegi és jövőbeli hangszertanulásáról, az énekléshez és zenehallgatáshoz fűződő attitűdjéről, zenehallgatási szokásairól, valamint az énekórákon általuk legszívesebben végzett tevékenységekről.

A 4–10. osztályokba járó tanulók körében egy részletesebb, mintegy 4 oldal terjedelmű kérdőívet töltöttek ki a tanulók az énekóra keretein belül. A kérdőív első része az iskolai zenei nevelést, a második része az iskolán kívüli zenei nevelés megítélését mérte fel a tanulók körében.

(1) *A tanulók zenei elkötelezettsége (hangszertanulás)*

A tanulók jelenlegi és jövőbeli hangszerjáték iránti szándékára kérdeztünk rá.

(2) *Tantárgyi attitűdteszt*

Az ének-zene tantárgy kedveltségét a magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, a matematika, a rajz és a testnevelés tantárgyak megítélésével hasonlítottuk össze 5-fokú Likert skála segítségével (McPherson & O'Neill, 2010). Az adatokat varianciaanalízis, páros t próba, korrelációelemzés és leíró statisztikai elemzések segítségével elemeztük.

(3) *Ének–zenei tantárgyi attitűdteszt*

A teszt a pilot mérésből származó tanulói észrevételek és javaslatok alapján lett összeállítva. A tanulói válaszokat 6 kategóriába soroltuk, melyek a következő témaköröket érintették: énekléshez fűződő attitűd, önbecsülés, az órák hangulata, a tanár személye és pedagógiai módszerei, a zenei tananyag, valamint a zenetanulás fontosságáról és hasznosságáról alkotott nézetek. A teszt 28 állítást tartalmaz, melyet a tanulóknak 5-fokú Likert skála alapján kellett értékelniük. Az adatokat varianciaanalízis, regresszióanalízis, páros t próba, korrelációs számítás és leíró statisztikai elemzések segítségével elemeztük. Cronbach alpha: 0.98 (Pintér & Csíkos, 2020b).

(4) *Énekórai tevékenységekhez fűződő tanulói preferenciák*

A teszt 24 itemből áll, amely – az ének-zenei tantárgyi attitűdteszthez hasonlóan – szintén az előmérés nyílt kérdéseiből származó tanulói válaszok rendszerezése alapján készült el. Az állítások többek között az éneklést, a zenehallgatást, a hangszerjátékot, a zenei tananyagot, valamint egyéb, különböző zenei tevékenységet érintettek. Az eredményeket varianciaanalízis, korrelációs számítás, keresztábra elemzés (KHI-négyzet próba), t próbák, valamint leíró statisztikai elemzések segítségével elemeztük. Cronbach alpha. 0.97 (Pintér, 2021a).

(5) *Az iskolai zeneoktatás célja és feladata tanulók, szülők és tanárok körében*

A kutatásban részt vevő tanulóknak, szülőknek és tanároknak a következő kérdést intéztük: „*Mi az iskolai zeneoktatás három legfőbb célja és feladata?*”. A tanulók és szülők kérdőíves módszer segítségével írásban, a tanárok az interjúk keretében fejtették ki véleményüket. Az eredményeket Nagy József (2010) személyiségmodellje alapján csoportosítottuk (Pintér, 2019b; Pintér & Csíkos, 2020).

(6) *A zene a mindennapokban*

A tanulók iskolán kívüli zenefogyasztását az idő, a helyszín, a mód, a zenehallgatási eszközök (North et al., 2000), a zenei ízlés (Dohány, 2013, 2014; Rentfrow & Gosling, 2003), valamint

a zenehallgatás célja és szándéka mentén közelítettük meg (Lonsdale & North (2011), Roe (1985), Chamorro-Premuzic & Furnham, 2007; Sun & Lull (1986). Az eredményeket varianciaanalízis, faktorelemzés és leíró statisztikai elemzések segítségével elemeztük (Pintér, 2021a).

A szülői kérdőív első részében a szülők *iskolai tantárgyak* tanulásáról alkotott nézeteit kívántuk feltérképezni Wigfield és Eccles (2000) elvárás-érték elmélete alapján. Ezt követően *a hangszertanulás és a család zenei környezetére*, valamint *az iskolai zenei nevelés céljára* kérdeztünk rá. A szülők válaszait számos esetben összehasonlítottuk gyermekük által adott válaszokkal. Ennek következtében az adatok elemzés során a különböző tagozatba és évfolyamba járó gyermekek szüleinek válaszait varianciaanalízis és kétmintás t próba segítségével, míg a gyermek-szülő válaszokat Khí-négyzet (χ^2) próba és páros t próba segítségével elemeztük (Pintér & Csíkos, 2020; Pintér, 2021c).

A tanárok körében *félig strukturált interjúkat* alkalmaztunk. A kérdések tematikáját az előzetes szakirodalmak, valamint a zeneoktatásunk helyzetéhez kapcsolódó visszajelzések alapján állítottuk össze (Dohány, 2014; Gönczy, 2009; L. Nagy, 2002, 2006). Az adatgyűjtést az intézményvezetők hivatalos engedélyezését követően egy kérdező személy végezte 2019. május-júniusában, illetve 2019 ősszel. A tanárokkal készített interjúk előre kidolgozott interjúkérdések alapján készültek, melyek személyes találkozás alkalmával hozzávetőlegesen 1–1,5 órahosszat vettek igénybe.

EREDMÉNYEK

Az empirikus kutatásunk eredményeit pontokba szedve kívánjuk bemutatni a kutatási kérdések és hipotézisek mentén haladva.

1. A tanulók zenei elkötelezettsége és az otthoni zenei környezete

- 1.1. Megállapítottuk, hogy a zenetagozatos tanulók szignifikánsan magasabb arányban játszanak hangszeren (Levene-féle $F=383,45$; $p<0,01$) és érdeklődnek a hangszerjáték iránt a jövőt illetően (Levene-féle $F=17,99$; $p<0,01$), mint a nem zenetagozatos tanulók.
- 1.2. A zenetagozatos tanulók családjában nagyobb arányban volt jellemző a közös éneklés ($F = 79,05$; $p < 0,01$), a közös zenehallgatás ($F = 22,50$; $p < 0,01$), a közös zenélés ($F = 108,74$; $p < 0,01$), a komolyzenei rendezvények ($F = 253,11$; $p < 0,01$) és a könnyűzenei rendezvények látogatása ($F = 18,67$; $p < 0,01$), mint a nem zenetagozatos tanulók családjában. Ugyanakkor a különböző zenei tv-műsorok fogyasztása nem mutatott szignifikáns különbséget a tagozatok között.
- 1.3. Az eredmények alapján elmondhatjuk, hogy azokban a családokban, ahol nincs hangszer, valamint a családtagok sem zenélnek, a gyermek lényegesen kevésbé nyitott a zene tanulás iránt, mint a zeneszerető családokból származó tanulók.

2. Az ének-zene megítélése az iskolai tantárgyak rendszerében tanulók körében

- 2.1. Eredményeink alátámasztották, hogy az ének-zene alacsony presztízsnak örvend a tanulók, szülők és tanárok véleménye szerint, ugyanakkor az eredményekből kirajzolódott, hogy a tagozat és az évfolyam erőteljesen befolyásolják a tantárgy megítélését.
- 2.2. A tagozatok tekintetében a zenetagozatos tanulók ének-zene tantárgy iránt (mint ahogyan a többi készségtantárgy iránt is) fokozott érdeklődést tanúsítanak, ezzel szemben a nem zenetagozatos tanulók többsége az ének-zene tantárggyal szemben közömbösséget mutat. A tantárgyi attitűdvizsgálat eredményei rámutattak arra, hogy a nem-zenei osztályokban az ének-zene a legkevésbé kedvelt készségtantárgy, melynek tanulását a diákok többsége kevésbé találja hasznosnak és fontosnak.
- 2.3. Az eredmények kimutatták, hogy a tanulók szignifikánsan *fontosabbnak és hasznosabbnak* találják az érettségi tantárgyak tanulását és az azokból szerzett *érdemjegyet* a készségtantárgyakhoz képest. A hasznosság szempontjából az ének-zene tanulásának hasznosságát a tanulók már az általános iskola 4. évfolyamától kezdve megkérdőjelezzik, ezt követően a tantárgy megítélése 5. osztályban tovább csökken, majd a 6–10. évfolyamokon alapvetően megosztó a tanulók körében, a tanulók többsége kevésbé érzi hasznosnak a saját fejlődésére nézve.
- 2.4. A tanulók ének-zenéhez fűződő attitűdje életkor előrehaladtával folyamatosan csökken (egyetlen egy zenetagozatos iskola kivételével); amely során az alsó tagozaton a megkérdezett tanulók pozitívan viszonyultak a zenetanuláshoz, azonban a felső tagozaton és a gimnáziumi évfolyamokon a diákok negatív attitűdöket és/vagy közömbösséget tanúsítottak az ének-zene tantárgy tanulása iránt.
- 2.5. Az eredmények azt mutatták, hogy a készségtantárgyak (rajz, testnevelés, ének-zene) jelentősen pozitívabb megítélésben részesülnek a zenetagozatos tanulók és szüleik körében, mint az érettségi tantárgyak.
- 2.6. Habár a zenetagozatos osztályokban alapvetően pozitív volt az ének-zene tantárgy megítélése, ezekben az osztályokban is felfedeztünk negatív attitűdöket, különösen a 6. és 10. évfolyamos tanulók körében. Az eredmények azt mutatták, hogy az 1. osztályos zenetagozatos tanulók szerették a legjobban az éneket, míg a legnegatívabb válaszokat a 6. és a 10. évfolyamba járó tanulók adták. Ennek következtében elmondhatjuk, hogy a tanulók ének-zenéhez fűződő attitűdjének legkritikusabb időszakait a 6. és 10. osztályok jelentik, mivel mindkét osztálytípusban ezeken az évfolyamokon tapasztaltuk a legerőteljesebb csökkenést a tanulók attitűdjében.
- 2.7. Életkor előrehaladtával nemcsak az attitűdök, de a tanulók önbecsülése is fokozatosan csökken. Az eredmények kimutatták, hogy a tanulók a különböző tantárgyakból nyújtott teljesítményükről és tudásukról alkotott megítélésük évről évre számottevően csökken, kivéve a testnevelést, amelyről a tanulók többsége mindegyik évfolyamon pozitívan nyilatkozott. Az ének-zene tanulásának nehézségét a kutatásban részt vevő

tanulók többsége kedvezően ítélte meg, míg legkevesebb pozitív visszajelzést a 10. évfolyamos gimnazisták körében tapasztaltuk. Ugyanakkor az eredmények rámutattak arra, hogy a tanulók minél hosszabb ideje tanulták az ének-zenét, annál kevésbé érezték könnyűnek a zenetanulást.

- 2.8. A szülők nézete számos esetben mutatott összefüggést a tanulók nézeteivel, ennek következtében a tanulók és szüleik válaszainak összehasonlítása folyamán kimutattuk, hogy a nem zenetagozatos tanulók és szüleik elsősorban az érettségi tantárgyak iránt érdeklődnek, míg a zenetagozatos tanulók és szüleik szignifikánsan fontosabbnak és hasznosabbnak találták a zenetanulást, mint a nem zenetagozatos diákok és hozzátartozói.
- 2.9. Az eredmények alátámasztották az iskolák és osztályok közötti jelentős különbségeket, amelyek még az ének-zenetagozatos iskolákban is éreztetik hatásukat.

(3) A szülők nézetei az iskolai zenetanulásról

- 3.1. Az adatok azt mutatták, hogy a zenetagozatos tanulók szülei jelentős mértékben fontosabbnak és hasznosabbnak találták az ének-zene tantárgy tanulását, valamint a gyermekük ének-zenéből történő teljesítményét (mind a kompetencia, mind az érdemjegy szempontjából), mint a nem zenetagozatos tanulók hozzátartozói.
- 3.2. A szülők – a tanulók visszajelzéseikhez hasonlóan – számottevően nagyobb figyelmet fordítanak gyermekük érettségi tantárgyakból szerzett eredményeire, mint a készségi tantárgyakból nyújtott teljesítményére.
- 3.3. A nem zenetagozatos tanulók hozzátartozói gyakrabban érdeklődnek gyermekük magyarból ($t(1457)=3730$, $p<0,01$), idegen nyelvből ($t(1302)=4041$, $p<0,01$) és matematikából ($t(1459)=3605$, $p<0,01$) elért eredményei iránt, mint a zenei osztályokba járó tanulók szülei. Ezzel szemben a zenetagozatos tanulók szülei az énekből szerzett osztályzatokat kérdezték meg gyakrabban a nem zenetagozatos tanulók szüleihez képest ($t(1458)=6374$, $p<0,01$).

(4) Pedagógusinterjúk eredményei

- 4.1. A megkérdezett tanárok többsége szerint az ének-zene pozitív megítélésben részesül az általános iskola alsó tagozatán, azonban a felső tagozattól a gimnáziumig fokozatos presztízscsökkenés érzékelhető (Pintér, 2019a, 2021b).
- 4.2. A pedagógusok szerint a szülők többsége kizárólag az érettségi tantárgyak iránt érdeklődik, amelyek hangsúlyt kapnak a felvételi jelentkezés során (Pintér, 2021a).
- 4.3. A megkérdezett pedagógusok úgy vélték az ének-zene oktatását számos tényező megnehezíti: (1) az idő intervallum és a tananyag aránytalansága, (2) a tanulók énekórákhoz fűződő közömbös hozzáállása, (3) a diákok zenei tudásának hiányosságai, valamint (4) az énekléshez fűződő negatív attitűdje és alacsony zenei önbecsülése, (5) a diák és a tanár közötti generációs különbségek, (6) a pozitív

visszajelzések hiánya a tanár számára, illetve (7) a taneszközök és a tantermek felszereltségének hiányosságai (Pintér, 2020).

- 4.4. A pedagógusinterjúkból szintén kirajzolódott, hogy a zeneoktatás alapját képező Kodály módszer kizárólag a zenetagozatos osztályokban tud érvényesülni, ugyanakkor számos esetben ezekben az osztályokban is hanyatló tendenciát mutat a Kodály törekvésein alapuló zenetagozatos ének-zeneoktatás helyzete és presztízse.

(5) A tanulók ének-zeneórákhoz és énekórai tevékenységekhez fűződő attitűdje

- 5.1. A legtöbb pozitív attitűdöt a zenetagozatos osztályokba járó tanulók körében azonosítottuk, akik az énekléssel és az énektanárunkkal kapcsolatos állításoknál adták a legmagasabb pontszámot. A tanulók 82,6%-a nyilatkozta, hogy szeret énekelni és az éneklést alapvetően életük részének tekintik (75,6%). Továbbá a zenetagozatos tanulók elégedettebbek voltak az őket tanító tanáraik munkájával (80,7%), jobban kedvelték tanáraikat (77%), valamint több örömet leltek az éneklésben, mint a nem zenei osztályokba járó társaik. Ugyanakkor ezekben az osztályokban is talákoztunk negatív attitűdökkel, melyek elsősorban az ének-zenéből történő felelést és számonkérést, valamint a társak előtti éneklést érintették.
- 5.2. A nem zenetagozatos tanulók elsősorban a társak előtti éneklést, a zenei tananyagot (azon belül a népzenei dalanyagot és a szolmizálást), valamint az ének-zene tantárgy tanulásának fontosságát és annak jövőre vonatkozó hasznosságát vonták kétségbe. Mindamellett a nem zenei osztályokba járó tanulók kevésbé szerettek énekelni, valamint kevésbé voltak elégedettek hangi adottságaikkal és zenei képességeikkel, mint a zenetagozatos osztályokba járó társaik.
- 5.3. Az 1–3. évfolyamos tanulók által javasolt legkedveltebb zenei tevékenységek csökkenő sorrendben a következők voltak: éneklés (N=199, 40,1%), zenehallgatás (N=117, 23,6%), hangszerjáték (N=101, 20,4%), éneklés játékok mozgással és tánccal (N=72, 14,5%). Ugyanakkor néhány tanuló jelezte, hogy szívesen tanulna könnyűzenei slágereket az énekórán (N=34, 6,7%), míg a tanulók 6,3% -a (N=31) szabadfoglalkozást javasolt a zenetanulás helyett.
- 5.4. A tanulók többsége fokozott érdeklődést tanúsít a könnyűzene tanulása iránt, amely során a tanulók mintegy 60%-a támogatja a könnyűzenei slágerek énekórán történő tanulását mindkét tagozaton. A zenetagozatos tanulók magasabb arányban érdeklődtek az éneklés, a különböző hangszertípusokról való ismeretek, a zenetörténet, a számonkérés, a beéneklés, a komponálás és a zenés filmek iránt, mint a nem zenetagozatos tanulók. Ezzel szemben a nem zenetagozatos osztályokba járó tanulók az internetes zenei videók nézését találták érdekesebb tevékenységnek a zenetagozatos társaikhoz képest. A többi zenei tevékenység tekintetében nem taláztunk szignifikáns különbséget az osztálytípusok között.

(6) A zene megítélése a mindennapokban

- 6.1. A vizsgálatok kimutatták, hogy a zene mindkét tagozaton kiemelt szerepet játszik a tanulók életében. Azonban a tagozatok között szignifikáns különbséget tapasztaltunk, amelyből arra következtettünk, hogy a zenetagozatos tanulók életében a zene az iskolában és iskolán kívül is fokozottabban jelen van.
- 6.2. Az iskolán kívüli zenefogyasztás elsősorban a zenehallgatásra irányul, szinte alig volt olyan diák, aki ne hallgatott volna zenét szabadidejében. Ugyanakkor fontos megjegyeznünk, hogy a tanulók elsősorban azon zenék iránt érdeklődnek, amelyekkel nap mint nap találkoznak szabadidejükben.
- 6.3. A tanulók zenei ízlésének vizsgálata során beigazolódott, hogy a tanulók rendkívül sokszínű zenei preferenciával rendelkeznek, ugyanakkor a különböző zenei stílusok (neveit) több esetben nem ismerik).
- 6.4. A legtöbb tanuló számára a zenehallgatás elsősorban a hangulatszabályozást és az érzelmi szükségletek biztosítását szolgálja.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS ÖSSZEGZÉS

Empirikus eredményeink rávilágítottak arra, hogy a zeneoktatásunk alapját képező Kodály koncepció elsősorban csak azokban az iskolákban tud érvényesülni, ahol a diákok speciális zenetagozatos osztályokban, emelt óraszámú tanulókkal tanulják az ének-zenét. Az ének-zene iskolaszakaszok szerinti megítélését illetően az eredmények azt mutatták, hogy a zene pozitív megítélésben részesül az alsó tagozatos osztályokban, azonban a felső tagozatos évektől a gimnáziumig fokozatos presztízscsökkenést figyelhető meg, különösen a nem zenetagozatos osztályokba járó tanulók és szüleik körében (Pintér, 2021b). Az eredmények azt mutatták, hogy a zenei osztályokba járó tanulók pozitívabban viszonyulnak a zenetanuláshoz, a különböző énekórai tevékenységekhez, szorosabban kötődnek az énektanárukhöz, valamint magasabb számban játszanak hangszeren, mint a többségi (nem zenetagozatos) osztályok tanulói. Ezzel szemben a nem zenei osztályokba járó diákok számos esetben negatívan és/vagy közömbösen viszonyulnak az énekórai tevékenységekhez. A tanulók számos esetben nehezményezték a korszerűtlen, azaz a hagyományos, klasszikus és népzenei tananyagra orientálódott zenei tananyagot, az éneklést, valamint megkérdőjelezték a zenetanulás hasznosságát és fontosságát (Pintér, 2019a, 2019b).

Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a tanulók az ének-zeneórákhoz fűződő attitűdjét számos tényező befolyásolja (Pintér, 2016a, 2016b), többek között az énekléshez fűződő attitűd (2017, 2021a), a tanulók alacsony zenei énképe (Pintér & Csíkos, 2021), az énekórák monotonitása, a zenei tananyag kifogásolása (érintve a népzenei dalanyag, a szolmizáció, a zenetörténeti ismeretek tanulását), a tanár elfogadottsága, valamint a diákok ének-zene tantárgy fontosságáról és hasznosságáról alkotott megítélése és nézete (Pintér, 2018, 2021b). A társak jelenlétében történő énekléssel kapcsolatosan még a zenetagozatos tanulók is rosszallásukat fejezték ki, holott a diákok az iskolai énekkarnak köszönhetően rendszeresen felléptek különböző hangversenyeken és zenei rendezvényeken. Ugyanakkor a tanulói visszajelzésekből

kirajzolódott, hogy azok a tanulók, akik szerették az ének-zenét, pozitívan vélekedtek az éneklés és énektanárakkal kapcsolatban. Ennek megfelelően jelen kutatásban az *éneklés* és az *énektanár* elfogadottságát tekintjük a tanulók iskolai zenetanuláshoz fűződő attitűdjét legerőteljesebben befolyásoló tényezőknél (Pintér, 2019c).

Mindemellett kétségtelen, hogy az iskolai zeneoktatás fokozott nehézségekkel küzd, amely szorosan összefüggésbe hozható az ének-zene *készségtantárgyból* fakadó szerepével (Pintér, 2020, 2021b). Az ének-zenét tanító pedagógusok munkáját erőteljesen megnehezíti a tantárgy alacsony óraszámja és a zenei tanterv terjedelme közötti összeférhetlenség, a tanulók hiányos zenei ismeretei és előzetes, negatív tapasztalatai, amelyek egyúttal a diákok alacsony zenei önbecsüléséhez és az énekórákhoz fűződő negatív hozzáálláshoz vezetnek (Pintér, 2019a; 2020). Az eredmények arra mutatnak rá, hogy amennyiben a tanulók úgy érzik, hogy megfelelő zenei képességekkel és „kellő” hozzáértéssel rendelkeznek, befogadóbban viszonyulnak az iskolai zenetanuláshoz. Másrészt az eredményekből arra következtettünk, hogy minél idősebbek a tanulók egyre távolabb kerülnek a zenetanulástól; egyre magasabb számban hagyják abba a hangszertanulást, illetve egyre alacsonyabban értékelik az ének-zene tantárgyat a többi iskolai tantárgyhoz képest.

Az iskolai zenei nevelés alacsony megítélése ellenére a zene a tanulók mindennapjaiban meghatározó szerepet tölt be. Az eredmények arra világítottak rá, hogy a tanulók többsége az iskolán kívül történő zenehallgatást a *hangulatszabályozással*, az *érzelmek kifejezésével*, valamint a *szociális interakciók* kialakításával magyarázza (Pintér, 2021a). Az eredményekből arra következtethetünk, hogy a tanulók a zenét a hangulatszabályozással és az élményekkel azonosítják, amely középpontjában a *könnyűzene* áll (Pintér, 2019c). A tanulók által hallgatott zenei stílusok elsősorban a könnyűzenei stílusokra irányultak; különösen a pop, az elektronikus, a rap/hip-hop és a rock zenék hallgatására, melyek részben magyarázatul szolgálnak a tanulók iskolai ének-zenei tevékenységekre irányuló ellenállására vonatkozóan. Green (2006) tanulmányában arról számolt be, hogy a diákok az iskolai ének-zenét gyakran az idős emberek zenéjeként azonosítják, míg a tanulók a könnyűzenei stílusok tanulását szorgalmazzák az iskolai gyakorlatban, mint „saját” zenéjüket. Azonban az iskolai zenei nevelés a hagyományok ápolására törekszik, a magyar népdalok és a klasszikus zenei szemelvények éneklése és hallgatása segítségével (Dohány, 2014; Pintér, 2019b; Pintér & Csíkos, 2020), ezzel szemben a tanulói visszajelzések a könnyűzenei stílusok tanulását szorgalmazzák (Pintér & Csíkos, 2021). Ennek következtében az eredményekből arra következtethetünk, hogy az iskolai zenei tanterv aligha tesz eleget a diákok igényeinek és elvárásainak.

Ennek megfelelően a jövőben a zenei műveltséganyagot célszerű lenne minél több ritmikai játékkal, zenei vetélkedőkkel és zenei tablettákkal színesíteni. A tanárképzésben biztosítani kellene a könnyűzenei szakemberek felkészítését a klasszikus zenei ismeretek megtartásával. Mindemellett a tantervet és az ének-zenei tankönyveket összeállító szakembereknek érdemes lenne élményközpontú (ritmikai és énekes játékokban gazdag) zenei tantervet és különböző szakmódszertani tanulmányokat összeállítaniuk, amely a klasszikus- és népzenei hagyományaink ápolása mellett a könnyűzenei irányzatok és szemelvények világába is betekintést nyújt mind a tanulók, mind a tanárok számára.

A TÉZISFÜZETBEN FELHASZNÁLT IRODALOM (SAJÁT PUBLIKÁCIÓK NÉLKÜL)

- Abeles, H. F., & Porter, S. Y. (1978). The sex-stereotyping of musical instruments. *Journal of Research in Music Education*, 26, 65–75.
- Austin, J. R. (1990). The Relationship of Music Self-Esteem to Degree of Participation in School and Out-of-School. *Contributions to Music Education*, 17, 20–31.
- Bennetts, K. S. (2013). Boys' music? School context and middle-school boys' musical choices. *Music Education Research*, 15(2), 214–230.
- Bowles, C. L. (1998). Music activity preferences of elementary students. *Journal of Research in Music Education*, 46 (2), 193–207.
- Broquist, O. A. (1961). A survey of the attitudes of 2594 Wisconsin elementary school pupils towards their learning experience in music. *Dissertation Abstracts International*, 22, 1917. (University Microfilms No. 61-5897)
- Chamorro-Premuzic, T., & Furnham, A. (2007). Personality and Music: Can Traits Explain How People Use Music in Everyday Life? *British Journal of Psychology*, 98(2), 175–185.
doi: [10.1348/000712606X111177](https://doi.org/10.1348/000712606X111177)
- Crowther, R. D., & Durkin, K. (1982). Sex- and age-related differences in the musical behaviour, interests and attitudes towards music of 232 secondary school students. *Educational Studies*, 8(2), 131–139.
- Csíkos, Cs. (2012). Melyik a kedvenc tantárgyad? Tantárgyi attitűdök vizsgálata a nyíltvégű írásbeli kikérdezés módszerével. [What is your favourite school subject? Examination of attitudes toward school subject with open-ended questions method]. *Iskolakultúra*, 12 (1), 3–13.
- Delzell, J. K., & Leppla, D. A. (1992). Gender association of musical instruments and preferences of fourth-grade students for selected instruments. *Journal of Research in Music Education*. 40(2), 43–103.
- Demorest, S. M., Kelley, J., & Pfordresher, P. Q. (2017). Singing ability, musical self-concept, and future music participation. *Journal of Research in Music Education*, 64(4), 405–420.
- Dohány, G. (2009). Zenei élmény az énekórán? [Music enjoyment in class music lesson.] *Iskolakultúra Online*, 3, 70–79
- Dohány, G. (2014). Háttérváltozók és a zenei műveltség összefüggéseinek vizsgálata középiskolások körében. *Magyar Pedagógia*, 114(2), 91–114. Retrieved from http://www.magyarpedagogia.hu/document/2_Dohany_MP1142.pdf
- Freer, P. K. (2009). Boys' descriptions of their experiences in choral music. *Research Studies in Music Education*. 31(2), 142 –160. doi: [10.1177/1321103X09344382](https://doi.org/10.1177/1321103X09344382)
- Gönczy, L. (2009). Kodály-koncepció: a megértés és alkalmazás nehézségei Magyarországon. [Kodály-conception: difficulties of the understanding and applying in Hungary] *Magyar Pedagógia*, 109 (2), 169–185.
- Green, L. (2006). *Classroom Resources for Informal Music Learning, Teachers' Pack*, (with Abigail Walmsley); ISBN for text: 1-905500-09-2; ISBN for CD-ROM film: 1-905500-06-8.
<http://www.musicalfuturesinternational.org/uploads/1/2/0/1/12012511/informalmusiclearningfirstedition.pdf>
- Harrison, S. (2007). A perennial problem in gendered participation in music: What 's happening to the boys? *British Journal of Music Education*, 24 (3), 267–280.
- Janurik, M. (2007). Áramlatélmény az iskolai ének-zeneórákon. *Magyar Pedagógia*, 107(4), 295–320.
- Janurik, M. (2008). Betöltik-e szerepüket az ének-zeneórák a mai oktatásban? *Iskolakultúra*, 18(9-10), 107–117.
- Janurik, M. (2009). Hogyan viszonyulnak az általános és középiskolás tanulók a klasszikus zenéhez? *Új Pedagógiai Szemle*, 59(7), 47–64.
- Janurik, M., & Józsa, K. (2018). Az iskolai zenetanulás iránti motivációt alakító néhány tényező. *Gyermeknevelés*, 6(2), 5–17. doi: [10.31074/gyn2018214](https://doi.org/10.31074/gyn2018214)
- L. Nagy, K. (2002). Az ének-zene tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai. [The state and development tasks of school music] *Új Pedagógiai Szemle*, 52 (11), 73–83.
- L. Nagy, K. (2003). *Az ének-zene tantárgy helyzete egy kérdőíves felmérés tükrében*. Oktatási Hivatal.
<http://ofi.hu/az-enek-zene-tantargy-helyzete-egy-kerdoives-felmeres-tukreben>

- Lamont, A., Hargreaves, D. J., Marshall, N. A., & Tarrant, M. (2003). Young people's music in and out of school. *British Journal of Music Education*, 20 (3), 229–241.
- Law, W-W., & Ho, W-C. (2015). Popular music and school music education: Chinese students' preferences and dilemmas in Shanghai, China. *International Journal of Music Education*, 33(3), 304–324.
- Lucas, M. (2011). Adolescent male attitudes about singing in choir. *National Association for Music Education*, 30(1), 46–53.
- McPherson, G. E., & O'Neill, S. A. (2010). Students' motivation to study music as compared to other school subjects: A comparison of eight countries. *Research Studies in Music Education*, 32(2), 101-137. doi:[10.1177/1321103X10384202](https://doi.org/10.1177/1321103X10384202)
- Mizener, C. P. (1993). Attitudes of children toward singing and choir participation and assessed singing skill. *Journal of Research in Music Education*, 41(3), 233–245.
- Nolin, W. (1973). Attitudinal growth patterns towards elementary school music experiences, *Journal of Research in Music Education*, 21, 123–134.
- North, A., Hargreaves, D., & O'Neill, S. (2000). The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology*, 30, 255–272.
- Ross, M. (1995). 'What's wrong with school music?' *British Journal of Music Education*, 12(3), 185–201.
- Sántha, K. (2007). A kvalitatív metodológiai követelmények problémái. *Iskolakultúra*, 17(6–7), 168–177. <http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/20650>
- Sántha, K. (2009). *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszertanába*. Eötvös József Könyvkiadó.
- Sloboda, J. (2001). Emotion, functionality and the everyday experience of music: where does music education fit? *Music Education Research*, 3(2), 243–253. doi: [10.1080/14613800120089287](https://doi.org/10.1080/14613800120089287)
- Sloboda, J. A., O'Neill, S. A., & Ivaldi, A. (2001). Functions of music in everyday life: An exploratory study using the Experience Sampling Method. *Musicae Scientiae*, 5(1), 9–32.
- Stavrou, N. E. (2006). The music curriculum as 'received' by children: evidence from Cyprus primary schools. *British Journal of Music Education*, 23 (2), 187–204.
- Sun, S.W., & Lull, J. (1986). The adolescent audience for music videos and why they watch. *Journal of Communication*, 36(1), 115–125. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1986.tb03043.x>
- Sweet, B. (2010). A case study: Middle school boys' perceptions of singing and participation in choir. *Update: Applications of Research in Music Education*, 28 (2), 5–12.
- Szabó, H. (1980). Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában. [Distortions in the adaption of Kodály's music education method in primary schools] *Muzsika*, 2, 1.
- Szabó, H. (1996). Az énektanárképzés helyzetéről. [State of music teacher training] *Parlando*, 1, 22–26.
- Szokolszky, Á. (2004). *Kutatómunka a pszichológiában. Metodológia, módszerek, gyakorlat*. Osiris Kiadó.
- Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000). Expectancy–Value Theory of Achievement Motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25. 68–81.

A JELÖLT DISSZERTÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓI

Tudományos közlemények (folyóirat cikk, könyv, konferenciakötet)

- Pintér, T. (2016a). A tanulók zenei attitűdvizsgálatainak eredményei hazánkban és külföldön. In Rózsa, K., Imre, N., Kutus, & B. (Eds.), *V. Eötvözet Konferenciakötet*, Szeged. 61–73.
- Pintér, T. (2017a). A mindennapos éneklés margójára. *Parlando*, 59(3), 1–16.
- Pintér, T. (2018a). A zenei nevelés megítélése általános iskolás tanulók körében. In Váradi, J., & Szűcs, T. (Eds.), *A zenepedagógia múltja, jelene és jövője*. Debreceni Egyetemi Kiadó, 205–219.
- Pintér, T. K. (2020a). A zeneoktatásunk kihívásai és nehézségei általános iskolai és gimnáziumi énektanárok nézetei alapján. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(2), 74-109. doi: [10.31074/gyntf.2020.2.74.109](https://doi.org/10.31074/gyntf.2020.2.74.109)
- Pintér, T. K. (2021a). *A zenei nevelés társadalmi megítélése Magyarországon*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Pintér, T. K. (2021b). Tanulói, szülői és tanári nézetek a zene társadalmi megítéléséről. In Dombi, J. (Eds.), *A zene az életem*. SZTE JGYPK Ének-Zene Tanszék, 141–145.
- Pintér, T. K. (2021c, submitted). Tanulók és szülők ének-zene tantárgyról alkotott nézeteinek összehasonlítása más iskolai tantárgyakkal. *Magyar Pedagógia*
- Pintér, T. K., & Csíkos, Cs. (2019). What makes a good music lesson? Primary and secondary school students' perspectives in Kodály's country. *CFMAE: The Changing Face of Music and Art Education*, 11, 29–43.
- Pintér, T. K., & Csíkos, Cs. (2020). Tanulók, szülők és tanárok perspektívái az iskolai zenei nevelés céljáról és feladatáról. *Iskolakultúra*. 30(7), 3–25. doi: [10.14232/ISKKULT.2020.7.3](https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2020.7.3)

Tudományos konferencia előadás és absztrakt

- Pintér, T. K. (2016b). *A tanulók zenei attitűdvizsgálatainak eredményei hazánkban és külföldön*. Paper presented at the V. Eötvözet Konferencia – az Eötvös József Collegium és az Eötvös Loránd Kollégium V. közös konferenciáján. Abstract retrieved from <http://acta.bibl.u-szeged.hu/55464/>
- Pintér, T. K. (2016c). *A zenei nevelés megítélése a tanulók zenei attitűdjei alapján*. Paper presented at the Országos Neveléstudományi Konferencia, Szeged, Magyarország. Abstract retrieved from http://www.edu.u-szeged.hu/onk2016/download/ONK_2016_program_es_absztraktkotet.pdf (pp. 292)
- Pintér, T. K. (2017b). *Általános iskolai tanulók nézetei az ének-zene tanulásáról és tanításáról*. Paper presented at the III. Digitális Zenepedagógiai és Szakmódszertani Konferencia, Szeged, Magyarország. Abstract retrieved from https://drive.google.com/file/d/0B_TQrNN60oG0UUpYUThIcVdHN0E/view (pp. 11.)
- Pintér, T. K. (2017c). *Az ének-zene megbecsültsége általános iskolai tanulók körében*. Paper presented at the III. HORIZONTOK ÉS DIALÓGUSOK Konferencia, Pécs, Magyarország. Abstract retrieved from https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/hdiii_absztraktkotet.pdf
- Pintér, T. K. (2017d). *The place for music education among school subjects in students' views*. Poster presented at the 17th Biennial EARLI Conference for Research on Learning and Instruction, Tampere, Finland. Book of Abstracts retrieved from https://earli.org/sites/default/files/2017-09/EARLI2017_book_of_abstracts1309.pdf (pp. 94.)

- Pintér, T. K. (2017e). *Students' views on the role and important of music education*. Paper presented at the 19th International Conference on Teaching, Education & Learning (ICTEL), Rome, Italy. Abstract retrieved from https://www.researchgate.net/publication/329529242_Scanned_by_CamScanner
- Pintér, T. K. (2017f). *Általános iskolás tanulók zenetanuláshoz és az iskolai énekórákhoz fűződő attitűdjének empirikus vizsgálata*. Paper presented at the XVII. Országos Neveléstudományi Konferencia, Nyíregyháza, Magyarország. Abstract retrieved from http://edu.u-szeged.hu/ttkcs/sites/default/files/uploads/files/news/onk_2017_absztraktkotet.pdf (pp. 489)
- Pintér, T. K. (2018b). *A zenehallgatás jelentősége a mindennapi életben*. Paper presented at the Művészet és oktatás – a művészet oktatása = Art and Education – Education of the Art: II. Zenepedagógiai Konferencia, Debrecen, Magyarország. Abstract retrieved from https://music.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/programfuzet_zeneped_2018_0.pdf
- Pintér, T. K. (2018c). *Tanulói és szülői nézetek az ének-zene oktatás presztízséről és céljáról*. Paper presented at the XVIII. Országos Neveléstudományi Konferencia, Budapest, Magyarország. Abstract retrieved from http://onk2018.elte.hu/wp-content/uploads/2018/11/Absztrakt-k%C3%B6tet_FINAL.pdf (pp. 312).
- Pintér, T. K. (2018d). *Ének-zenei attitűd teszten elért eredmények és a háttérváltozók közötti összefüggések vizsgálata 4-8. évfolyamos tanulók körében*. Paper presented at the XVIII. Országos Neveléstudományi Konferencia, Budapest, Magyarország. Abstract retrieved from http://onk2018.elte.hu/wp-content/uploads/2018/11/Absztrakt-k%C3%B6tet_FINAL.pdf (pp. 310).
- Pintér, T. K. (2019a). *Teachers' Beliefs on the Function and Evaluation of Music Education in Hungary: A Qualitative Approach*. Paper presented at the 6th International Symposium of Music Pedagogues – Music Pedagogy in the Context of Present and Future Changes, Osijek, Croatia. <https://sesti-medunarodni-simpozij-glazbenih-pedagoga.webnode.hr/program/>
- Pintér, T. K. (2019b). *Students' and Parents' Perspectives on Music Learning in Hungary*. Paper presented at the 17th Conference on Educational Assessment, Szeged, Magyarország. Abstract retrieved from <https://m2.mtmt.hu/gui2/?mode=browse¶ms=publication;30704878>
- Pintér, T. K. (2019c). *Importance and meaning of music education for primary school students in Kodály's country*. Paper presented at the 27th EAS Conference/7th European ISME Regional Conference, Malmö, Sweden. Abstract retrieved from <https://m2.mtmt.hu/gui2/?mode=browse¶ms=publication;30704646>
- Pintér, T. K. (2020b). *Tanulói, szülői és tanári nézetek az iskolai és iskolán kívüli zene megítéléséről*. Paper presented at the Képzés és Gyakorlat Konferencia. Retrieved from https://kepzesesgyakorlat.ke.hu/download/13_TPICES_book.pdf
- Pintér, T. K. (2020c). *Miért tanulunk zenét az iskolákban? – Tanulók, szülők és tanárok perspektívái az iskolai zeneoktatás céljáról és feladatáról*. Paper presented at the VI. Ipszilon Konferencia – Tanulás és Motiváció, Budapest, Magyarország. Abstract retrieved from https://drive.google.com/file/d/1_83oviCU4FnUaI0497i18H6mLcJIV8mL/view
- Pintér, T. K. (2020d). *A zene társadalmi megítélése*. Paper presented at the „Beethoven 250” - 21th International Music Conference. Retrieved from <http://www.jgypk.u-szeged.hu/hirek/szte-jgypk-2020-oktober/beethoven-250-21>